

KYSY, KOHTAA JA KUUNTELE
- Opas seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan
ennaltaehkäisyyn nuorisotyössä

ISBN 978-952-7094-46-4

1. painos (sid.)

Teoksen nimi: Kysy, kohtaa ja kuuntele - Opas seksuaalisen
houkuttelun ja seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn
nuorisotyössä

Tekijät: Merja-Maaria Oinas, Mika Pietilä & Venla Tuohino
(toim.)

Kuvat: Petteri Löppönen (s. 53, 81, 83 ja 91)

Julkaisija: Koordinaatti, Oulun kaupunki

Vuosi: 2020

Graafinen suunnittelu ja taitto: Tiina Haataja,
Painatuspalvelut, Monetra Oulu Oy

Paino: Grano Oy

Kustantaja ja kustannuspaikka: Koordinaatti, Oulun kaupunki

Koordinaatti

OULU

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Sanna Lakso, Merja-Maaria Oinas & Mika Pietilä

4.2 Nuorisotyö vahvistaa nuoren valmiuksia kohdata haasteita

- Miten seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisy osaksi nuorisotyötä?

Nuoret käyvät äänekkästä keskustelua pleikkarihuoneessa. Keskustelun lomassa nauretaan, heitetään vitsejä ja välillä keskitytään peliin. Yhtäkkiä keskustelu kääntyy epäasialliseen sisältöön, jota yhdelle nuorista on lähetetty somessa. Keskustelun tunnelma muuttuu vakavammaksi. Nuorten lisäksi keskusteluun liittyy nuorisotyöntekijä. Keskustelun vakavuus ja nuorten hämmennys vaativat työntekijän huomion, mutta myös toimintaohjeita.

Nuorisotyössä nuori kohdataan ilman koulun tuntirakennetta, ilman terveydenhuollon kasvukäyrämittausta ja ilman sosiaalihuoltolain määräämiä pykäläiä. Nuorisotyöntekijälle ei ole asetettu ennakoon raamia sille, mistä kohtaamisissa nuorten kanssa tulee keskustella tai mitä asioita käydä läpi. Joskus haastavat keskustelut tulevat työntekijälle yllättäen. Vaatii ammattitaitoa heittäytyä mukaan keskusteluun aidosti ja kuuntelevasti. Tarvitaan myös tilanteiden lukutaitoa, jotta työntekijä osaa ohjata keskustelut niille sopivaan ympäristöön. Nuori itse ei välttämättä huomaa, mitkä keskustelut olisi hyvä käydä yksityisesti.

Nuorisotyötä tehdään nuorten erilaisissa vapaa-ajanviettopaikoissa. Paikat voivat olla kaupapakeskuksia, nuorisotiloja tai verkossa olevia alustoja ja pelejä. Tämä tekee työskentelyn luonteesta vapaamuotoista ja nuorelle vapaaehtoista. Nuorisotyössä etsitään ketterästi nuoria kiinnostavia keinoja puhua vaikeistakin, mutta tärkeistä asioista. Silti juuri nuorisotalon pleikkarihuoneen sohva voi olla se paikka, jossa nuori tuo esiin kipeitä asioita, joista ei ole koskaan uskaltanut puhua kenellekään. Nuorisotyöntekijä voi olla ensimmäinen luotettava aikuinen, jolle nuori kertoo joutuneensa esimerkiksi seksuaalisen väkivallan kohteeksi. Jos näin käy, on nuorisotyöntekijällä tärkeä tehtävä tukea nuorta niin, että nuori varmasti pääsee tarvitsemansa avun piiriin.

Nuorisotyö osallistaa ja vahvistaa

Nuorisolaissa nuorisotyön tavoitteeksi asetetaan muun muassa nuorten kasvun, itsenäistymisen ja yhteisöllisyyden tukeminen sekä niihin liittyvien tietojen ja taitojen oppiminen (Nuorisolaki 2 §, 2016). Nuorisotyössä voidaan monella tapaa vahvistaa nuoren omaa ajattelua, itsetuntoa ja itsearvostusta sekä valmiuksia kohdata haasteita. Nuorisotyössä jaetaan ja välitetään tietoa nuorten elämään liittyvistä aiheista sekä vahvistetaan nuorten tarvitsemia erilaisia arjen taitoja. Nuori löytää keinoja ongelmanratkaisuun, omien rajojen asetteluun ja tunteiden käsittelyyn.

”Vaikeassakin elämäntilanteessa nuorisotyö tarjoaa nuorelle arjen normaaliutta. Nuori voi nuorisotyön toiminnoissa saada ilon ja hyvänolon kokemuksia silloinkin, kun hän muutoin käy läpi rankkaa ja vaikeaa elämänvaihetta.”

Nuorisotyön järjestämään toimintaan osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Nuorisotyön toiminnoista voi jäädä pois, milloin itse haluaa. Nuori itse määrittää tarpeensa osallistua ja olla mukana. Tämä on nuorisotyön vahvuus silloin, kun nuoren elämäntilanteeseen liittyy paljon eri viranomaisia. Nuorisotyöhön nuori voi osallistua, jos haluaa. Silloin nuorisotyöntekijän ja nuoren suhde perustuu luottamukselliseen vuorovaikutukseen. (Kylmäkoski 2007, 393.)

Vaikeassakin elämäntilanteessa nuorisotyö tarjoaa nuorelle arjen normaaliutta. Nuori voi nuorisotyön toiminnoissa saada ilon ja hyvänolon kokemuksia silloinkin, kun hän muutoin käy läpi rankkaa ja vaikeaa elämänvaihetta. Nuorisotyössä ei siis aina tarvitse tarjota syvällisiä keskusteluja tai tukimuotoja, vaan yhdessä tekemistä, kuulluksi ja huomatuksi tulemistä sekä normaaleja arjen asioita. Sosiaalinen nuorisotyö kohdentuu erityistä tukea tarvitseviin nuoriin, mutta toiminta on kuitenkin pitkälti ennaltaehkäisevää, kaikkiin nuoriin kohdistuvaa (Linnossuo 2004, 6).

Linnossuon (emt.) mukaan nuorisotyö osallistaa lapset ja nuoret aktiivisiksi toimijoiksi omassa elämässään, lähiyhteisössään ja yhteiskunnassa. Näin ollen nuorisotyössä voidaan en-

naltaehkäisevin toimintamallein vahvistaa nuoren itsetuntoa, turvataitoja ja taitoja kohdata erilaisia tilanteita elämässä. Nuorisotyö vahvistaa nuoren ryhmässä ja yhteisössä toimimisen taitoja, mutta tukee myös yksilöllisesti kunkin nuoren tarvetta vahvistua oman elämänsä toimijaksi.

Monialainen ja moniammatillinen yhteistyö

Nuorisotyöntekijä tukee nuoren kasvua ja kehitystä. Merkittävä osa tätä työtä on monialainen ja -ammatillinen yhteistyö. Erityisesti ennaltaehkäisevää työtä tehdessä on tärkeä tuntea keskeisimmät yhteistyökumppanit, jotka voivat olla oman työn tukena ja joilta saa tarvittaessa konsultaatioapua, vinkkejä hyvistä menetelmistä, materiaaleista tai työkaluista. Tilaisuuksia ja tapahtumia voidaan järjestää yhteistyössä ja hyödyntää niissä eri yhteistyökumppaneiden, kuten poliisin tai terveydenhoitoalan ammattilaisen osaamista.

Esimerkkejä keskeisimmistä yhteistyökumppaneista:

Selvitä ja listaa itsellesi ylös oman työsi kannalta keskeisimmät yhteistyökumppanit omalla alueellasi. Selvitä avainhenkilö, yhteystieto tai puhelinnumero, johon voi ottaa yhteyttä, ja pidä tätä listaa ajan tasalla. Mitä paremmin eri yhteistyötahot tunnetaan, sitä helpompaa on toiminnan suunnittelu ja toimintojen toteuttaminen yhteistyössä.

- Poliisi
- Sosiaalityö
- Koulujen oppilashuolto
- Terveydenhuolto
- Erikoissairaanhoito
- Aiheen parissa toimivat järjestöt ja hankkeet
- Seri-tukikeskukset seksuaaliväkivaltaa kokeneille yli 16-vuotiaille

Ennaltaehkäisevän työn on oltava suunnitelmallista

Groomingin tunnistaminen ja ennaltaehkäisy nuorisotyössä -hankkeen (2019–2020) aikana toteutuneissa koulutuksissa tuli esiin, että hyvin harvassa nuorisotyötä ja -toimintaa toteuttavassa organisaatiossa on suunnitelma lasten ja nuorten kohtaaman seksuaalisen houkutte- lun ja seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisemiseksi. Kaikilla nuorilla on oikeus tietoon aiheesta, vaikka aiheen käsittely ja puheeksi ottaminen voi tuntua jopa nuorisotyön ammattilaisista haastavalta tai vaikealta.

Myös nuorisotyössä on toimittava suunnitelmallisesti seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyssä. Tällä tavoin päästään parhaaseen mahdolliseen tulokseen ja varmistetaan, että tiedon lisääminen ja aiheesta puhuminen eivät ole kiinni yksittäisistä työntekijöistä tai irrallisiksi jäävistä kampanjoista, joiden jälkeen aihe unohtuu. Jatkuvuus varmistetaan, kun seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn liittyvät teemat sisällytetään kiinteäksi ja läpileikkaavaksi osaksi nuorisotyössä tapahtuvaa toimintaa. Toiminnassa mukana olevilla nuorilla on tällöin yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tietoa aiheesta.

Tämän oppaan artikkeleissa on tullut esiin se, ettei nuorisotyöntekijän tarvitse olla seksuaali-, media-, tai turvataitokasvatuksen asiantuntija. Riittää, että perehtyy aiheeseen ja saa sitä kautta varmuutta ja rohkeutta ottaa aihe puheeksi. Työntekijöiden osaaminen ei välttämättä ole asiaan perehtyneen ammattilaisen kanssa samalla tasolla, mutta on tärkeää, että kaikilla on valmius ottaa puheeksi seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn liittyvät asiat ennaltaehkäisevästi. Lisäksi kaikkien tulisi tietää, miten toimia, jos kohtaa seksuaaliväkivaltaa kokeneen nuoren. Nuorisotyöntekijä voi aina konsultoida muita ammattilaisia ja kollegoitaan, ja saada sitä kautta omalle työlleen tukea.

Mitä huomioida toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa?

Seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisemiseen liittyy paljon erilaisia näkökulmia ja vaihtoehtoisia lähestymistapoja, joiden kautta teeman voi tuoda käytännön työhön. Teemaa on mahdollista käsitellä seksuaalioikeuksien ja seksuaalisen itsemääräämisoikeuden (omien rajojen) edistämisen näkökulmasta tai keskittyä turva- ja mediataitojen vahvistamiseen ja digitaalisiin ympäristöihin. Seksuaalikasvatusta tapahtuu pitkälti arjen kohtaamisissa, mutta on tärkeää ottaa aihe myös suunnitelmallisesti osaksi toimintaa.

Työyhteisön yhteiset toimintaohjeet:

Työyhteisössä on suositeltavaa olla yhteisesti sovitut toimintaohjeet, jotka tukevat ennaltaehkäisevää työtä. Nuorisotyön arjessa esimerkiksi seksuaaliseen häirintään tai seksuaaliväkivallan teemoihin liittyvät tilanteet voivat tulla esille yllättäen ja suunnittelemta. Työntekijöillä on hyvä olla tietoa siitä, miten toimitaan eri tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Toimintaohjeet helpottavat työn tekemistä ja tuovat varmuutta kohtaamisiin nuorten kanssa haastavissakin tilanteissa. Pohtikaa aluksi yhdessä esimerkiksi näitä kysymyksiä:

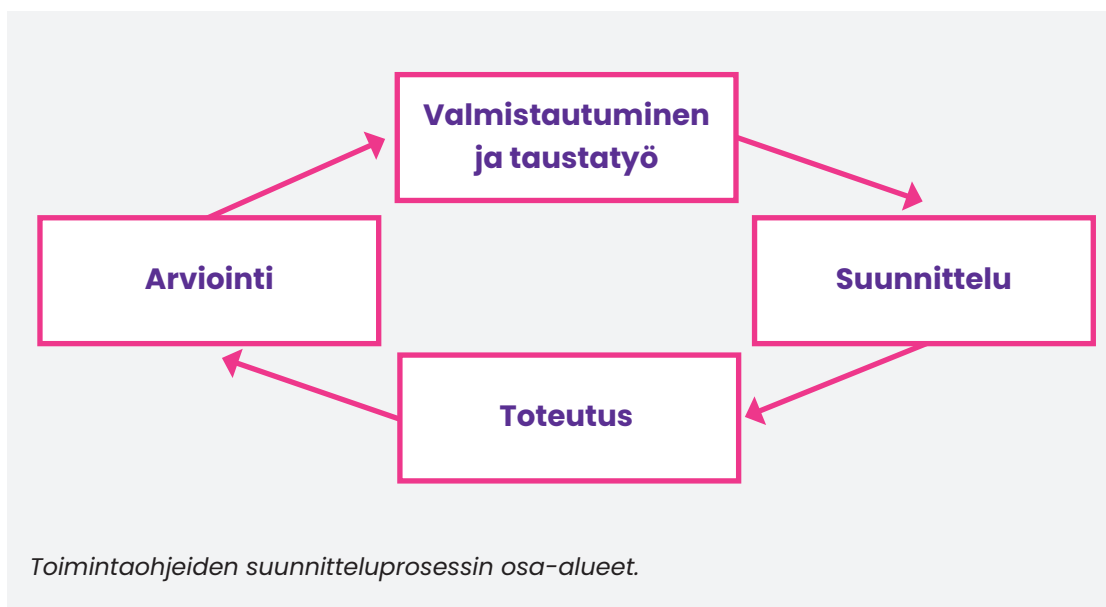
- Mitkä ovat tyypillisimmät työtilanteet, joissa teema voi tulla esiin?
- Mitä osaamista tilanteissa edellytetään?
- Miten tilanteissa toimitaan?
- Keneen ollaan yhteydessä ja mistä saadaan tukea ja apua?

Nuorten kohtaaman seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn liittyvät tiedot, taidot ja resurssit vaihtelevat paljon eri organisaatioissa. Yksittäinen työntekijä voi kokea jo teeman käsittelyn vaikeaksi henkilökohtaisten kokemustensa takia. Työyhteisön tuki on tärkeää, jotta esimerkiksi puheeksi ottamisen tilanteita voi harjoitella turvallisessa ympäristössä. Oman työn reflektointi ja tilanteiden purkaminen auttaa jaksamaan työssä, vaikka joutuisi käsittelemään vaikeitakin aiheita.

Hyödynnä seuraavia kysymyksiä, kun valmistelet ja suunnittelet toimintatapoja ja -ohjeita nuoriin kohdistuvan seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan varalta nuorisotyössä.

Vastaa keskeisimpiin kysymyksiin

Toimintaohjeiden suunnitteluprosessi on jaettu seuraaviin osa-alueisiin: valmistautumiseen, suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Jokaiseen osa-alueeseen liittyy näkökulmia, jotka on hyvä huomioida suunnittelutyössä. Tavoitteena on, että eri osioiden kysymyksiin vastataan ja tehdään tarvittaessa tarpeelliset kehittämistoimenpiteet tai muutokset, jonka jälkeen edetään seuraavaan osioon.

Valmistautuminen ja taustatyö -osion kysymysten kautta saadaan kokonaiskuva siitä, miten organisaatiossa tuetaan teeman käsittelyä ja millaisia muutoksia mahdollisesti edellytetään (mm. toimintakulttuurissa, osaamisessa, asenteissa ja sitoutumisessa). Taustatyön tekeminen on tärkeä osa prosessia, sillä se luo perustan toiminnan menestykselle toteutukselle. Toiminnan suunnittelu ja toteutus ei saisi jäädä irralliseksi organisaation muusta toiminnasta.

Suunnittelu-osion kautta saadaan rajattua keskeisin tavoite toiminnalle ja konkreettiset toimenpiteet. Tähän osioon kuuluu myös aiheeseen perehtyminen ja sopivien menetelmien ja materiaalien kartoittaminen.

Toteutus-osiossa suunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutetaan sovitussa aikataulussa. Hyvin suunnitteleamalla on varmistettu, että tämä osuus hoituu sujuvasti.

Arviointi-osiossa puolestaan on keskeistä selvittää, miten asetetut tavoitteet saavutettiin, ja miten palautteet ja kehittämissuhteudet huomioidaan tulevien toimenpiteiden suunnittelussa.

Suunnitteluprosessin voi käydä läpi kertaalleen yhden tavoitteen osalta, jonka jälkeen prosessin voi aloittaa alusta. Kun aloitat suunnitteluprosessin, valitse aluksi yksi tavoite. Se voi olla esimerkiksi nuorten turvataitojen vahvistaminen digitaalisissa ympäristöissä. Tämän jälkeen päätetään konkreettiset toimenpiteet ja siirrytään toiminnan toteutukseen ja arviointiin. Arvioinnin jälkeen voidaan siirtyä uudelleen Valmistautuminen ja taustatyö -osioon. Tällöin tarkistetaan ajankohtainen tilanne ja siirrytään taas Suunnittelu-osioon. Uudella kierroksella tavoitteeksi voidaan valita esimerkiksi tiedon lisääminen nuorten seksuaalioikeuksista ja seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta. Tässä vaiheessa huomioidaan myös edellisen kierroksen kehittämissuhteudet ja siirrytään prosessissa eteenpäin.

Valmistautuminen ja taustatyö

Millaisia muutoksia edellytetään, jotta seksuaaliväkivallan teeman käsittely on osa organisaation toimintaa?

1. Millä tavoin oman organisaation toimintakulttuuri tukee teeman sisällyttämistä organisaation toimintaan?
2. Miten organisaation arvot tukevat teeman sisällyttämistä organisaation toimintaan?
3. Millaiset ovat työntekijöiden henkilökohtaiset arvot ja asenteet? Ovatko työntekijöiden henkilökohtaiset arvot ja asenteet linjassa organisaation arvoihin ja asenteisiin?
4. Millaiset ovat työyhteisön valmiudet teeman käsittelyyn?
5. Millaiset ovat työyhteisön ja työntekijöiden henkilökohtaiset valmiudet ja osaamisen taso teeman käsittelyyn?
6. Miten organisaation jäsenet saadaan sitoutumaan suunnitelmaan? Onko toimintaan johdon tuki?

Suunnittelu

Mistä lähteä liikkeelle?

1. Mitkä ovat keskeisimmät tavoitteet ja painopisteet?
2. Ketkä ovat keskeisimmät yhteistyökumppanit ja moniammatilliset yhteistyötahot?
3. Millaiset ovat resurssit toiminnan toteuttamiseen?
4. Mikä on ensisijainen kohderyhmä?
5. Miten nuoret osallistetaan toimintaan?
6. Mitkä ovat konkreettiset toimenpiteet?
7. Mitä menetelmiä käytetään ja mitkä ovat asiantuntijatiedon lähteet?

Kirjoita toimenpiteet auki mahdollisimman konkreettisesti: toimenpiteen tavoite, käytetty menetelmä tai materiaali, kohderyhmä, aikataulu, vastuhenkilö(t). Toimenpiteet on hyvä sisällyttää osaksi organisaation muuta toimintaa, jotta ne eivät jää irrallisiksi.

Toteutus

Nimetyt vastuhenkilöt huolehtivat toiminnan toteutuksesta suunnitelman mukaisesti sovitussa aikataulussa.

Arviointi

Miten toimintaa arvioidaan ja kehitetään?

1. Miten organisaatiossa kerätään palautetta toiminnasta siinä mukana olleilta osallistujilta, työntekijöiltä sekä nuorilta?
2. Miten tehtyjä toimenpiteitä arvioidaan ja päästiinkö asetettuihin tavoitteisiin?
3. Millaista tukea työntekijöiden on mahdollista saada työyhteisöltä haastavien tilanteiden purkamiseen?
4. Kirjataanko kehittämissuhteita ylös ja huomioidaanko niitä tulevan toiminnan suunnittelussa?

Materiaalivinkit

Suunnittelutyön tueksi on olemassa eri toimijoiden toteuttamia laadukkaita oppaita, verkkopalveluita, menetelmiä ja materiaaleja, joista voi valita juuri omaan työhönsä sopivat. Tutustu tarkemmin Groomingin tunnistaminen ja ennaltaehkäisy nuorisotyössä -hankkeen Materiaalivinkit-julkaisuun osoitteessa www.koordinaatti.fi/grooming/materiaalivinkit.

Tutustu myös seuraaviin Nuorten Exitin materiaaleihin:

- Nuorten Exitin ja Helsingin kaupungin kanssa yhteistyössä toteutettu opas seksuaalisen kaltoinkohtelun ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi nuorisotyössä
- Usva-hankkeen opas ammattilaisille tunnistamisesta ja puheeksi ottamisesta

www.nuortenexit.fi/materiaalipankki

Case-esimerkki

Elokuvailta

Nuorisotilalla päätettiin järjestää elokuvailta, jonka tavoitteena oli lisätä nuorten tietoa seksuaalisesta häirinnästä ja seksuaalirikoksista. Tilaisuutta markkinoitiin ennakkoon esitteillä sekä nuorisotilalla että nuorisotilan sosiaalisen median kanavissa. Aihe herättää jo ennakkoon kiinnostusta ja näkyvillä olevat esitteet toimivat hyvinä keskustelunherättelijöinä. Nuorisotyöntekijät olivat valmistautuneet keskustelutilanteisiin tutustumalla seksuaaliväkivaltaan liittyvään materiaaliin ja lisänneet omaa osaamistaan teemasta.

Elokuvaillassa katsottiin Yksittäistapaus.fi-lyhytelokuva nimeltä Buduaar, johon löytyi valmis keskustelurunko. Nuorisotyöntekijät katsoivat elokuvan ennakkoon itse ja testasivat keskustelurungon.

Elokuvaillan aikana pohdittiin nuorten kanssa mm. sitä, missä menee ahdistelun raja ja miten omia rajojaan voi suojella. Turvallisessa porukassa keskustelu sujui hyvin, nuoret osallistuivat aktiivisesti ja heille syntyi uusia oivalluksia aiheesta. Keskustelun jälkeen nuoret tiesivät, mitä tarkoitetaan seksuaalisella häirinnällä ja miten toimia tilanteissa, joissa joutuu seksuaalisen häirinnän, ahdistelun tai muun seksuaalirikoksen kohteeksi.

Nuorille korostettiin sitä, että vaikeistakin asioista tulee rohkeasti puhua turvalliselle aikuiselle. Juttelemaan saa tulla milloin vain. Pian elokuvaillan jälkeen yksi nuorisotyöntekijöistä sai yhteydenoton nuorelta, joka oli kokenut seksuaaliväkivaltaa. Työyhteisössä oli tehty toimintasuunnitelma kyseessä olevien tilanteiden varalle. Se auttoi työntekijää reagoimaan tilanteeseen nopeasti ja tietämään, mitä tehdä ja keneen olla yhteydessä. Nuori sai tarvitsemansa avun ja tuen.

Katso lyhytelokuva ja lue lisää www.yksittaistapaus.fi.

Kuule, näe ja kohtaa nuori

Nuorisotyön yksi vahvuus on nuorten kohtaaminen arjen tavallisissa tilanteissa. On tärkeää luoda niin turvallinen ympäristö, että nuoret rohkaistuvat puhumaan vaikeistakin aiheista. Nuorille annetaan tila puhua, ja kaikesta saa puhua. Seksuaalisuuteen, omiin rajoihin, seksiin, seksuaaliseen houkutteluun tai seksuaaliväkivaltaan liittyvät aiheet ovat aiheita muiden joukossa. Nuorisotalan ammattilaisten on varmistettava, että heillä on riittävästi tietoa ja osaamista keskustelujen käymiseen sekä aiheen puheeksi ottamiseen. Yhteisesti sovitut toimintaohjeet eri tilanteisiin helpottavat ja antavat tukea työhön.

Nuorisotyössä huomataan myös nuoren hätä ja pahoinvointi. Nuorisotyöntekijöillä on velvollisuus ohjata nuori avun piiriin. Seksuaaliväkivaltakokemukset ovat yksi mahdollinen syy nuoren pahoinvoinnille. Kysy asiasta suoraan ja kiertelemättä. Muista, ettei nuori mene rikki

”Nuorisotyössä tapahtuvat normaalit arjen toiminnot ovat oivallisia paikkoja luottamuksellisiin keskusteluihin ja hyviin kohtaamisiin.”

kysymisestä. Jos on syytä epäillä, että nuori on joutunut seksuaaliseen houkutteluun tai väkivallan kohteeksi, on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota tapaan, jolla nuori kohdataan

Nuori voi ottaa asian puheeksi myös itse. Kiitä luottamuksesta, jos asiasta kerrotaan juuri sinulle. Kuuntele ja pysy rauhallisena. Älä epäile tai vähättele nuoren kokemusta, kauhistele tai tuomitse. Ole nuoren apuna ja tukena, vie asiaa tarvittaessa eteenpäin esimerkiksi poliisille. Korosta, että kuka tahansa voi kohdata seksuaalista häirintää tai seksuaaliväkivaltaa, eikä lapsi tai nuori ole koskaan syylli-

nen tapahtumaan. Vahvat häpeän ja syyllisyyden tunteet estävät usein puhumasta asiasta. Lasta tai nuorta tuleekin rohkaista kertomaan ikävistä asioista turvalliselle aikuiselle.

Ystävät ovat tärkeä turvaverkko nuorille, mutta heillä on oltava myös luotettavia aikuisia, joille voi puhua ikävistäkin asioista. Turvallinen ja luotettava aikuinen voit olla juuri Sinä. Nuorisotyössä tapahtuvat normaalit arjen toiminnot ovat oivallisia paikkoja luottamuksellisiin keskusteluihin ja hyviin kohtaamisiin. On syytä muistaa, että kohtaaminen nuoren kanssa voi olla hänen näkökulmastaan käännteentekevä, joten sillä on iso merkitys, miten ammattilainen sen hoitaa. Pidetään huolta, että nuorisotyön arjessa nuori todella nähdään, kuullaan ja kohdataan. Ole kiinnostunut siitä, mitä nuorelle kuuluu.

Lähteet

Kylmäkoski, Merja 2007. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone: niistä on nuorisotilat tehty. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perusteet, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 393–407.

Linnossuo, Outi 2004. Sosiaalisen nuorisotyön toimintamalleja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 11. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Nuorisolaki 1285/2016. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285> (viitattu 14.5.2020).